

Evropski puls

Elektronski mjesečnik za evropske integracije broj 100, januar 2014.

TEMA BROJA

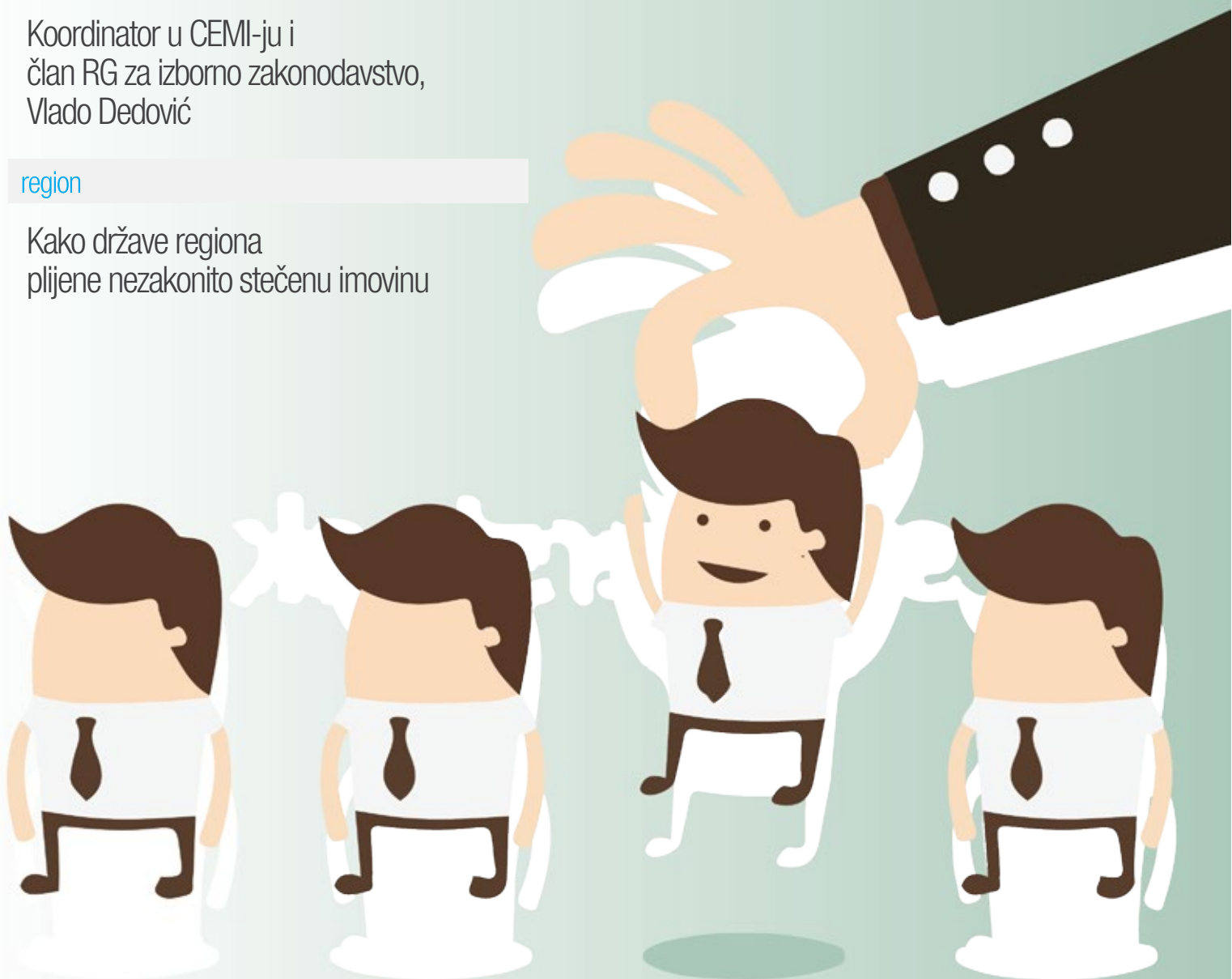
Koji su problemi u radu Savjeta za
zaštitu od diskriminacije i kako dalje

intervju

Koordinator u CEMI-ju i
član RG za izbornu zakonodavstvo,
Vlado Dedović

region

Kako države regiona
plijene nezakonito stečenu imovinu

Uvodnik: **Blanko ostavke**

Vladan Žugić

Vlada Crne Gore je krajem januara nevoljno saopštila da je uništila kovertirane ostavke svih rukovodilaca državnih institucija. Samo tri mjeseca, ranije premijer **Milo Đukanović** je nazvao "grubom greškom" zahtjev Evropske komisije iz Izvještaja o napretku da vrati blanko ostavke svim starješinama i pomoćnicima državnih organa i šefovima javnih preduzeća.

Đukanović je kovertirane ostavke zatražio na početku mandata Vlade u decembru 2012. To je dio opozicije i civilnog sektora ocijenio kao pokušaj disciplinovanja onih koji bi u državnim strukturama mogli biti neposlušni i nepodobni.

Iz Vlade su uništavanje koverti prvo objavili na svom twitter nalogu. Valjda da bi o tome odmah obavijestili evropskog komesara za proširenje **Štefana Fulea**, koji je vrlo aktivan na toj društvenoj mreži.

Sa Briselom nema polemike i to vladajuća elita dobro zna. Đukanović je negdje polovinom 2011. rekao da Demokratska partija socijalista (DPS) Briselu neće prinositi žrtve. No vrijeme pokazuje da će, ako on i njegova partija budu željeli da ostanu na vlasti, to ostati samo priča za lokalnu upotrebu jer taj jezik u Briselu ne razumiju.

Kalendar

01. januar **Grčka predsjedava EU** / Grčka preuzela od Litvanije predsjedavanje EU, a prioriteti grčkog predsjedavanja u narednih šest mjeseci biće rast, zapošljavanje i kohezija, dalja integracija i stabilnost zone eura, migracije i zaštita granica, i pomorska politika.
09. januar **EU će biti stroga kao nikad do sad** / Evropska komisija (EK) biće strog kontrolor i ocjenjivač pregovora sa Crnom Gorom, posebno ključnih poglavlja 23 i 24, poručio poslanik Evropskog parlamenta (EP) **Tonino Picula**. „Osuđujuće ili oslobađajuće presude biće jedan od indikatora tog napretka“, kazao Picula, koji je bivši šef hrvatske diplomatije.
13. januar **EU očekuje specijalno tužilaštvo i oduzimanje imovine** / Glavni pregovarač sa EU **Aleksandar Andrija Pejović** kazao da Crnu Goru očekuje intenziviranje pregovaračkog procesa sprovođenjem zakonskih rješenja u mnogim poglavljima, a proces će, sa nivoa planiranja, sve više biti spuštan na praktični. Pejović je pojasnio je da Brisel očekuje formiranje Specijalnog tužilaštva za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, kao i bilans ostvarenih rezultata po pitanju oduzete imovine i procesuiranja slučajeva korupcije, posebno onih na visokom nivou.
21. januar **EP usvojio Rezoluciju Crnoj Gori** / Evropski parlament usvojio Rezoluciju o Crnoj Gori, o kojoj se navodi da je EP "i dalje zabrinut verbalnim i fizičkim zastrašivanjem novinara", da su sudske radnje o aferi Snimak "nepotpune", da se moraju preduzeti dalje mjere za stvaranje profesionalne i efikasne javne uprave. Takođe, poziva se na jačanje nezavisnosti i kapaciteta državnog tužilaštva i traži sprovođenje neophodnih daljih koraka u vezi s izvještajima o neriješenim ratnim zločinima. U Rezoluciji se od Crne Gore traži da poveća transparentnost finansiranja stranaka i naglašava potreba za poboljšanjem interakcije s civilnim društvom u cilju postizanja veće transparentnosti u izradi politika.
23. januar **Uništene kovertirane ostavke** / Vlada saopštila da je uništila kovertirane ostavke svih rukovodilaca državnih institucija, što je bio zahtjev Brisela u Izvještaju o napretku za 2013.

Crna Gora - divlji zapad za medije

Jean - Paul Marthoz

Crna Gora, mala država između Hrvatske i Albanije, na prvi pomen priziva slike pješčanih plaža, bistrih jezera i prelijepih planina. Međutim, ova "divlja ljepota", iz turističkih reklama više liči na divlji zapad za medije. Samo u proteklih par nedjelja, javnost je potreslo nekoliko nasilnih napada na kritične novinare. Tako je 26. decembra 2013. detonirana eksplozivna naprava ispred kancelarije **Mihajla Jovovića**, glavnog urednika nezavisnog dnevnika Vijesti. 23. januara 2014. **Lidija Nikčević**, novinarka drugog nezavisnog dnevnika Dan je teško pretučena od strane nepoznate osobe naoružane bejzbol palicom. 12. januara 2014. još jedna naprava je eksplodirala ispred kuće pisca i saradnika Vijesti **Jevrema Brkovića**. "Kao i obično u slučajevima napada na medije, policija nije u stanju da identifikuje napadače", kratko primjećuje direktor Vijesti **Željko Ivanović**.

Za neke, ovi napadi nijesu nikakvo iznenađenje. Od obnove crnogorske nezavisnosti 2006, međunarodne organizacije redovno upozoravaju na probleme vezane za zaštitu ljudskih prava, slobode medija i borbu protiv korupcije. Crna Gora je čak dospjela na listu zloglasnih "mafijskih država", koju je objavio američki časopis Foreign Affairs, zajedno sa Venecuelom, Mijanmarom i Gvinejom Bisao. Autor, **Moises Naim**, objašnjava da "u mafijskoj državi visoki državni zvaničnici postaju ključni igrači, ako ne i vođe kriminalnih organizacija, a odbrana i promovisanje poslovnih interesa ovih organizacija dobijaju status državnih prioriteta".

Uprkos sumnjivoj reputaciji, Crna Gora je kandidat za članstvo u Evropskoj uniji. Iako Evropska komisija čvrsto vjeruje u princip reforme kroz integracije, njeni predstavnici su prilično rezervisani. „Problemi Crne Gore su urasli u sistem“, kaže jedan od njih u izjavi za Komitet za zaštitu novinara. Na veliku žalost vlasti u Podgorici, odjeci nedavnih napada su stigli i do Brisela. Evropski komesar za proširenje, **Štefan Füle**, je nazvao nedavne napade „neprihvatljivim“, dodajući da je „najbolji način da se takvi napadi spriječe ubuduće da se ne dozvoli stvaranje atmosfere nekažnjivosti“. Ali, kako izbjeći

atmosferu nekažnjivosti u zemlji u kojoj sami lideri promovišu kulturu nekažnjivosti?

Iza dostojanstvene fasade turističkog raja, Crna Gora je politički park iz doba Jure. Od pada komunizma na ovamo, čitavih 25 godina, zemljom upravlja premijer **Milo Đukanović**, bivši saveznik srpskog ultra-nacionaliste **Slobodana Miloševića**. Korupcija i kriminal cvjetaju, a sloboda medija je pod udarom. „U posljednjih deset godina“, podsjeća Ivanović, „osnivač i urednik jednog nezavisnog dnevnika je ubijen, urednici i novinari fizički napadani, vozila u vlasništvu nezavisnih medija paljena, a kritičari izvođeni pred sud gdje je od njih traženo da plate hiljade eura na ime klevete“.

Sa svoje strane, Vlada stvara atmosferu neprijateljstva prema nezavisnim medijima i potpiruje kampanje usmjerene na uništavanje ugleda kritičnih medija. U svom ratu sa medijima, vlasti se ne libe da iskoriste sredstva poreskih obveznika: javne institucije ne objavljuju svoje oglase u kritičkim medijima, a isto se preporučuje i privatnim firmama, ukoliko žele da izbjegnu prijetnje poreskom inspekcijom. U isto vrijeme, gomile novca se slivaju u blijedi nacionalni dnevnik Pobjeda koji poslušno ponavlja sve što vlasti kažu.

Sloboda medija je i jedan od glavnih preduslova za članstvo u EU. Briselski zvaničnici su ovaj put odlučili da ne negoduju previše glasno. Međutim, poučena iskustvom sa Rumunijom i Bugarskom, EK neće tako lako dozvoliti buduće priključivanje zemalja koji nijesu riješile sve probleme vezane za vladavinu prava, korupciju i organizovani kriminal. „Ovogodišnji izbori za Evropski parlament će najvjerovatnije donijeti veći broj predstavnika euroskeptičnih struja i ojačati kritičan stav prema daljem proširenju“, upozorava visoki zvaničnik EU sa kojim je Komitet za zaštitu novinara razgovarao. „Ako ne želi da se suoči sa nazadovanjem u procesu integracija, crnogorska vlada će morati da se ozbiljnije pozabavi zahtjevima Brisela“.

Autor je viši savjetnik međunarodnog Komiteta za zaštitu novinara (Committee for the Protection of Journalists – CPJ).

Koji su problemi u radu Savjeta za zaštitu od diskriminacije i kako dalje

Nije svima ružičasto

Svetlana Pešić

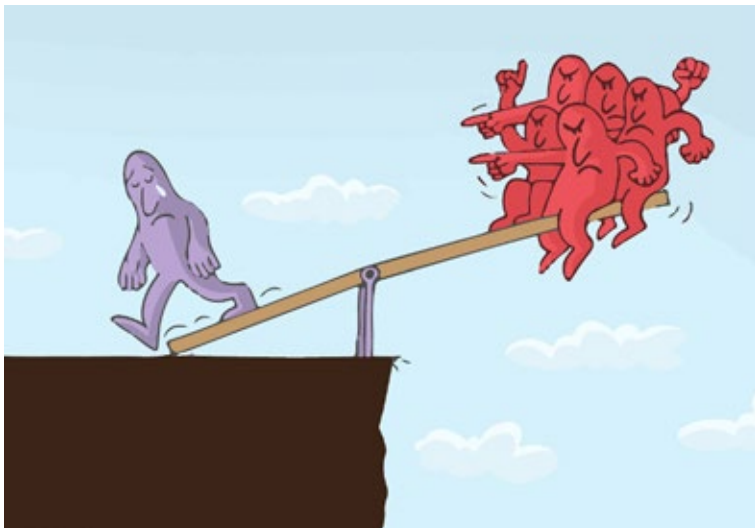
Savjet za zaštitu od diskriminacije je formiran prije dvije godine sa ciljem da “kroz saradnju sa organizacijama civilnog društva i neposredno učešće pripadnika marginalizovanih i najčešće diskriminisanih grupa, nastavi sa daljim razvijanjem antidiskriminatorne prakse i uspostavljanjem društva kulture ljudskih prava”. Do aktualizovanja uloge Savjeta u javnosti došlo je kada je dio članova Savjeta iz NVO sektora saopštio da se ovo tijelo “pretvorilo u svoju suprotnost” jer, između ostalog, radi netransparentno, selektivno pristupa razmatranju inicijativa ili ih uopšte ne stavlja na dnevni red, odnosno da izbjegava teme koje su neprijatne za većinski dio članova Savjeta iz Vlade.

A počelo je obećavajuće, konstitutivnom sjednicom kojom je, marta 2012, predsjedavao tadašnji predsjednik Vlade **Igor Lukšić**, sa koje je Savjet poručio “da je država Crna Gora odlučna da se izgradi u društvo u kome se poštuju sva ljudska prava *svjesni primjera diskriminacije zbog različitog političkog opredjeljenja, nacionalnog identiteta, vjerskih uvjerenja, starosne dobi ili invaliditeta, pola, rase, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, socijalnog i drugo porijekla* “. Savjetom danas predsjedava **Milo Đukanović**, a pored njega, članovi su: ministar pravde **Duško Marković**, ministar ljudskih i manjinskih prava **Suad**

Numanović, ministar zdravlja **Miodrag Radunović**, ministar prosvjete **Slavoljub Stijepović**, ministar rada i socijalnog staranja **Predrag Bošković**, savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić**, generalni direktor NVO Ekvista **Milan Šaranović**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Instituta za socijalnu inkluziju **Biljana Alković**, izvršni direktor LGBT Foruma Progres **Stevan Milivojević** i predstavnica Saveza sindikata Crne Gore **Slavica Jauković**.

Ovo jedinstveno i prilično politički snažno tijelo čije preporuke bi mogle imati značajan uticaj za uspostavljanje kulture ljudskih prava u Crnoj Gori se sastaje relativno rijetko, pa je tako održano svega šest sjednica. Savjet se do sada neravnomjerno bavio različitim pitanjima iz oblasti diskriminacije, sa fokusom na prava LGBT osoba, ali su dijelovi nekih sjednica bili posvećeni i drugim oblastima. Održana je i jedna tematska sjednica o političkoj diskriminaciji, u junu 2013, na inicijativu dva člana iz NVO sektora – Daliborke Uljarević i Milana Šaranovića, ali sa konačnim zaključcima protiv kojih su bili svi članovi iz NVO sektora. Još uvijek nije objavljen ni jedan izvještaj o radu Savjeta, a zapisnici sa sjednica se mogu pronaći samo na sajtu CGO-a. Početkom novembra 2013. Savjet je uz protivljenje par glasova iz NVO sektora usvojio i Odluku o prestanku važenje svog Poslovnika o radu, što uz sve izraženije podjele u samom Savjetu, počinje da ukazuje na neizvjesnost njegove budućnost.

Šaranović i Uljarević smatraju da je prohodnost inicijativa od strane NVO sektora gotovo zanemarljiva, a posebno od sjednice iz juna 2013. „Sve ono što su članovi Savjeta tada odbacivali od naše argumentacije, srećom uvažila je EK, pa je afera “Snimak” i dalje pitanje o kojem će se pričati. Savjet nije imao sluha da razmatra brojna druga pitanja, poput slobode izražavanja i diskriminacije kritički orijentisanih medija koji trpe kontinuiran

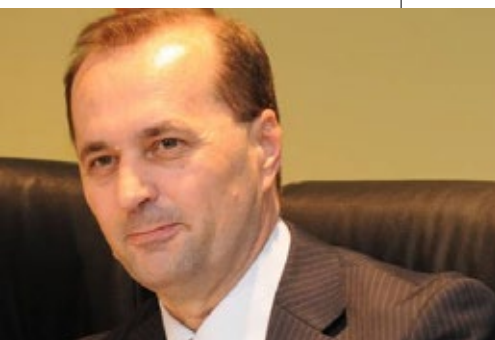
pritisak i eskalaciju nasilja protiv njih, na koje je možda upravo Savjet mogao preventivno djelovati”, ističe se u njihovom nedavnom zajedničkom saopštenju. Oni su dodali i da imaju saznanja da su neke od inicijativa NVO sektora bile uredno zavedene kod sekretara Savjeta, a da ih članovi Savjeta nikada nijesu dobili, čime je i prema podnosiocima tih inicijativa počinjena diskriminacija za koju niko nije odgovarao.

Problemi u radu Savjeta našli su se u žiži javnosti 20. januara 2014. kada je održan okrugli sto Savjeta na temu „*Ljudska prava i zaštita od diskriminacije u Izvještaju EK o napretku CG za 2013*”. Uljarević i Šaranović su upravo predložili održavanje ovakvog skupa kako bi javnosti bio predložen učinak Savjeta bar jednom godišnje, a u ovom slučaju od osnivanja. Na okruglom stolu od članova Vlade na ministarskom nivou učestvovao je samo ministar za ljudska i manjinska prava Suad Numanović, dok ostali članovi reda

Vlade na nivou premjera i ministara za taj prvi javni događaj Savjeta od osnivanja nijesu našli vremena. S obzirom da su odužili protokolarni govori i da je odbijen prijedlog učesnika da se otvori diskusija nekon jednog dijela tih govora, predstavnici desetak najprepoznatljivijih crnogorskih NVO su napustili skup uz ocjenu da je predstavnicima onih koji zastupaju prava najdiskriminisanijih grupa oduzeta mogućnost da utiču na sadržaj i kvalitet diskusije, a odnos savjetnika predsjednika Vlade i sekretara **Jovana Kojičića** su nazvali „kontinuirano ignorantnim i eksploatatorskim“.

„Predstavnici NVO su izašli iz protesta prema svojevrsnoj diskriminaciji koja se odvijala na samom skupu, a koja je i nastavak sve izraženije klime u Vladi da se podstiče diskreditacija i urušavanje ugleda dijela NVO sektora koji se percipira kao nepodoban. Napuštanje skupa bio je legitiman čin koji je ispunio svrhu – javnost sada zna da u Savjetu nije sve onako ružičasto kako su neki namještenici i

Savjet može da radi, čak i ako ima problema u komunikaciji Vlade i NVO

Suad Numanović

Upitan o ključnim problemima koji potresaju rad Savjeta, ministar za ljudska i manjinska prava, **Suad Numanović** za *Evropski puls* kaže: „*U slučaju da postoji bilo kakav vid problema u komunikaciji između vladinih organizacija i NVO to svakako dotiče i Savjet, ali to nikako ne znači da Savjet ne uspijeva da nesmetano obavlja svoju funkciju, sve i da je takva situacija u pitanju*”.

On uvjerava da Savjet za zaštitu od diskriminacije, kao radno tijelo koje u svom sastavu okuplja ministre čiji su resori ključni za oblast zaštite ljudskih prava i sloboda, te podjednak broj najuticajnijih NVO u ovoj oblasti, a kojim predsjedava sam premijer Crne Gore, obezbijuje efikasno rješavanje problema diskriminacije u našem društvu. Dalje ističe da se Savjet, u principu, ne bavi pojedinačnim slučajevima diskriminacije, već „*uočenim pojavama diskriminacije u datom trenutku, utvđujući načine njihovog rješavanja i obavezujući državu i državne organe da preduzmu mjere za uklanjanje uočene diskriminacije... Iz tih razloga uobičajeno je da sjednicama Savjeta, po pozivu, prisustvuju predstavnici raznih diskriminisanih grupa, kako bi neposredno izložili probleme u vezi sa postojanjem neke aktuelne diskriminacije*”, kazao je Numanović.

Na pitanje kako Savjet može ubuduće pomoći u unaprijeđenju antidiskriminacionog pravnog okvira i prakse, Numanović je objasnio da će „*usklađivanje postojećih zakonskih rješenja sa međunarodnim standardima, kao i iniciranje i davanje mišljenja na tekstove (eventualno novih zakona), kojima se obezbijuje poštovanje jednakosti i ravnopravnosti u uživanju osnovnih ljudskih prava i sloboda biti predmet rasprava na sjednicama Savjeta. Takođe, očekujemo da će se, tokom ove godine, Savjet uključiti i u procese izrade modela za izbor najadekvatnijeg zakonskog rješenja za zakonsko regulisanje prava istopolnih zajednica*”, dodao je Numanović.

članovi Savjeta pokušali da predstave na tom promotivnom skupu umjesto da su otvorili prostor za sadržajnu diskusiju”, naveli su oni u zajedničkom saopštenju nakon toga.

U Izvještaju o napretku Crne Gore za 2013, Evropska komisija je ocijenila da je Crna Gora nastavila sa naporima u usaglašavanju sa normama i praksom koje proističu iz

međunarodnih konvencija, ali i da je potrebno još raditi kako bi se unaprijedilo nacionalno zakonodavstvo. Takođe, konstatuju se nedostaci u primjeni prava od strane pravosudnih organa, a posebno u oblasti diskriminacije prema ranjivim grupama. „Administrativni kapaciteti i finansijska sredstva za primjenu odgovarajućih politika u ovoj oblasti ostaju ograničeni”, navodi EK.

Savjet da otvoreno razgovara o različitim temama i kroz punu saradnju sa NVO

Mitja Drobnič

Šef Delegacije EU u Crnoj Gori **Mitja Drobnič** kazao je, za *Evropski puls*, da Delegacija detaljno prati rad Savjeta za borbu protiv diskriminacije, kao što je slučaj i sa svim drugim tijelima koja se bave zaštitom od diskriminacije i promocijom ljudskih prava. On je ocijenio da je podjednako važno to što ovim Savjetom predsjedava predsjednik Vlade i što su njegovi članovi relevantni ministri, kao i to da predstavnici NVO i sindikata budu u potpunosti uključeni u rad Savjeta.

“Mi vjerujemo da je od suštinskog značaja za Savjet da ostane u potpunosti operativan sa svim svojim članovima i da postanu proaktivniji u svojoj savjetodavnoj ulozi. Savjet je veoma posvećen rješavanju problema diskriminacije LGBT osoba i romske manjine i želimo da vidimo istu posvećenost o drugim otvorenim pitanjima, kao što su diskriminacija žena na tržištu rada, nasilja u porodici, diskriminacija korisnika droga i veći naglasak na zabrinjavajuću diskriminaciju osoba sa invaliditetom. Mislimo da je najbolji način za rješavanje svih otvorenih pitanja kroz punu saradnju sa NVO sektorom. Dok smo zainteresovani da vidimo vidljive rezultate na terenu, očekujemo da takvi rezultati budu isporučeni u otvorenom i transparentnom okruženju koje odražava raznolikost stavova živog civilnog društva, čija uloga u procesu pregovora ne bi trebalo da bude potkopana”, objašnjava Drobnič.

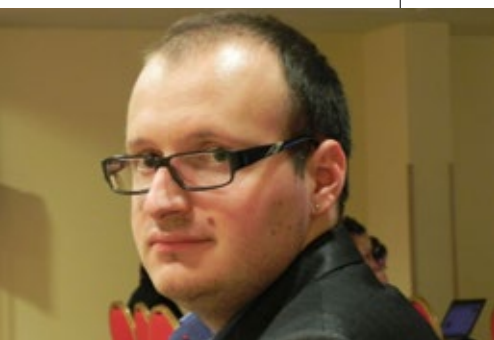
Na svom putu ka EU, podvukao je on, Crna Gora mora da osigura da adekvatni pravni instrumenti garantuju zaštitu ljudskih prava za sve. „Kako bi se sprovođenje relevantnih zakona ukorijenilo, međuinstitucionalna saradnja je neophodna. Budući da se većina institucija u Crnoj Gori bori sa svojim kapacitetima, mi bi snažno ohrabрили intenziviranje saradnje između svih organa koji se bave ljudskim pravima i čak otvoreno i transparentno uključivanje civilnog društva u procese. Kroz zajedničke napore, Savjet, zajedno sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, nadležnim skupštinskim Odborom, Ombudsmanom i svim drugim nadležnim organima, a sa vrijednim doprinosom partnera iz civilnog društva koji su aktivni u oblasti ljudskih prava i antidiskriminacije, mogu imati jak uticaj i unaprijediti stanje u oblasti ljudskih prava. Ohrabrujemo Savjet da otvoreno razgovara o različitim temama vezanim za diskriminaciju – ovo je važno za podizanje svijesti i rješavanje različitih društvenih problema u saradnji sa svim relevantnim akterima,“ kazao je Drobnič.

On je, takođe, naglasio da bi bilo bi korisno da se uvedu efikasni mehanizmi koji će omogućiti Savjetu da njegovi zaključci i preporuke budu ispunjeni.

Šef Delegacije EU unije u Crnoj Gori **Mitja Drobnič** ranije je rekao da u EK očekuju da će usvajanjem izmjena Zakona o zabrani diskriminacije i o Zaštiti ljudskih prava i sloboda doći do značajne usklađenosti sa pravnom tekovinom EU. On je dodao i da EK očekuje u tom pravcu da se zamjenicima i savjetnicima Ombudsmana omogući uživanje funkcionalnog imuniteta, s obzirom na to da se radi o obavezi koja proističe iz Akcionog plana za poglavlje 23, kao i da bi izmjene izbornog zakonodavstva, koje su u toku, trebalo iskoristiti kako bi se riješilo pitanje nedovoljne zastupljenosti žena u Skupštini.

Protiv smo demagogije

Milan Šaranović

Uprkos dobrom početku rada Savjeta, generalni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** sada smatra da su njegovi učinci, i pored određenog napretka na polju LGBT prava, gotovo zanemarljivi. Po njemu, Savjet nije zaživio kao savjetodavno tijelo niti se bavi svim pitanjima kojima bi trebalo: *“Postao je tijelo koje stanje u oblastima koje su do sada razmatrane, poput prava osoba s invaliditetom, diskriminacije u obrazovanju..., opisuje kao u najmanju ruku zadovoljavajuće, što nije u skladu sa realnom situacijom, te daje neubičajeno “mlake” preporuke nadležnim tijelima. Tako se stvara utisak da je ovo tijelo samo puka forma koja treba da pomogne Crnoj Gori da se prikaže što je moguće boljom EU”,* naglasio je Šaranović.

Pored toga, on cijeni da bi bilo potrebno uspostaviti praksu da se određenim pitanjima pristupa kritički, a ključni problem vidi u tome što se “gaje dva pristupa - demagoški i realni” i pojašnjava: *“Oni koji zastupaju taj realni pristup nalaze se u manjini jer ne žele da se ponašaju na način koji nije imanentan ulozi istinskog civilnog sektora”.* Šaranović izdvaja i problem “neuvažavanja inicijativa i prijedloga za postavljanje posebno osjetljivih tema na dnevni red, odnosno pozivanje eksperata koji nijesu članovi Savjeta da učestvuju u diskusijama po tačkama koje se odnose na teme koje su na dnevnom redu i time doprinesu kvalitetnijem radu”. Takođe, ukazuje da kontinuirano preglasavanje predstavnika NVO dovoljno govori za sebe. *“Ne manje bitan problem, po meni, je i to što se ne pristupa svim oblastima podjednako. Neka prava su, željeli to priznati ili ne, “bitnija” od drugih”,* podvukao je Šaranović.

Šaranović cijeni da Odluka o obrazovanju Savjeta za zaštitu od diskriminacije daje osnov za unaprijeđenje njegovog rada, kao i da to tijelo kritički razmatra sva pitanja koja se tiču zaštite od diskriminacije, te aktivno savjetuje i djeluje a u vezi sa onim što su nadležnosti i uloga Vlade, ali da se taj okvir ne koristi adekvatno.

Koordinator pravnog programa u Centru za monitoring i istraživanje (CEMI) i član Radne grupe za izbornu zakonodavstvo Vlado Dedović

Nema napretka ka EU, bez povjerenja građana u izbore

Koordinator pravnog programa u Centru za monitoring i istraživanje (CEMI) i član Radne grupe za izbornu zakonodavstvo Vlado Dedović kazao je da bi neusvajanje izmjena Zakona o izboru odbornika i poslanika moglo usporiti proces evropskih integracija Crne Gore. »Neuspjeh ovog procesa, odnosno neusvajanje izmjena Zakona o izboru odbornika i poslanika mogao bi značiti da će Crna Gora dobiti još jedan od zadataka i

Vlado Dedović

prioriteta u procesu evropskih integracija. Povjerenje građana u izborne procese je temelj demokratskih procesa, bez koga neće biti moguć dalji napredak u procesu evropskih integracija. Ne tako davno, tokom 2011, izbornu zakonodavstvo je bilo među sedam ključnih kriterijuma na osnovu kojih je Crna Gora dobila datum otvaranja pregovora sa EU. Postoji bojazan da bi se povratkom na teren ispunjavanja političkih kriterijuma mogao usporiti proces evropskih integracija Crne Gore», pojasnio je Dedović u razgovoru za *Evropski puls*.

» Da li se može govoriti o političkoj krizi s obzirom da je DF napustio Skupštinu, nakon što DPS, BS i HGI nijesu podržali izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika, dok DPS predaje inicijativu Ustavnom sudu zbog dijela odredbi izmjena Zakona o finansiranju političkih partija? Ili, ipak, vjerujete da je moguć dogovor?

Politička kriza u Crnoj Gori postoji i karakteriše njen politički život još od okončanja predsjedničkih izbora. Mjeseci za nama i događanja u vezi sa radom na izbornim zakonima potvrđuju da je ta politička kriza duboka, da je jaz između stavova partija po određenim pitanjima nepremostiv. Cjelokupna atmosfera nakon neuspjeha ovog procesa ne daje povoda da očekujemo neke značajnije pozitivne

Mjeseci za nama i događanja u vezi sa radom na izbornim zakonima potvrđuju da je politička kriza duboka. Cjelokupna atmosfera ne daje povoda da možemo očekivati neke značajnije pozitivne pomake kada je u pitanju usvajanje Zakona o izboru odbornika i poslanika u narednim nedjeljama.

pomake kada je u pitanju usvajanje Zakona o izboru odbornika i poslanika u narednim nedjeljama. Problem povjerenja u izborni problem je sistemski problem za čije prevazilaženje je potreban potpuno nov pristup i koncept uređenja izbornog sistema i izborne administracije koji će biti primjenjiv na narednim parlamentarnim izborima u Crnoj Gori.

» Kako komentarišete činjenicu da Radna grupa, čiji ste bili član, oko osam mjeseci nije uspjela usaglasiti set izbornog zakonodavstva? Da li je riječ o nedostatku političke volje (i kod koga), o neozbiljnosti ili možda i o nedostatku kapaciteta samih parlamentaraca?

Radna grupa je izabrala pogrešan put i metodologiju rada na izmjenama seta izbornih zakona. Partije su prvenstveno trebale da zajednički definišu probleme u dosadašnjem sprovođenju zakona i na osnovu toga odrede platformu prioriteta oko kojih se mora postići politički dogovor, a koji će rezultirati normiranjem i kreiranjem novog izbornog zakonodavstva.

Nažalost, u toku rada Radne grupe, forma je zamijenila suštinu, a obimno amandmansko djelovanje uslovlilo je pomjeranje rokova i održavanje rekordnog broja sjednica koje je jedno parlamentarno tijelo do sada održalo. Zbog toga je cijeli posao ostao bez nekog značajnijeg efekta, a javnost ni danas ne zna koja su to otvorena

Problem efikasne primjene Zakona o finansiranju partija postojace sve do uspostavljanja nezavisne Agencije za antikorupciju

pitavanja oko kojih političke partije nijesu mogle da postignu dogovor niti koje su to identifikovane sporne tačke u primjeni zakona.

» *Da li Državna izborna komisija (DIK) u ovom sazivu i kapacitetu može sprovesti novi Zakon o finansiranju političkih partija koji tom tijelu daje mnogo veća ovlaštenja i nameće mnogo obaveza?*

Partije ne mogu kontrolisati sopstveno finansijsko poslovanje. DIK koju čine predstavnici partija ne može vršiti nezavisnu i efikasnu kontrolu finansijskog poslovanja partija u Crnoj Gori.

Ovo je veoma značajno napomenuti i u kontekstu usvajanja Zakona o izboru odbornika i poslanika, jer se i u njemu zadržao postojeći, dominantno „partijski“ model organizacije DIK-a i drugih organa izborne administracije. Profesionalizacija izborne administracije, uspostavljanje nezavisne i profesionalizovane DIK bio je jedan od prijedloga koji sam zastupao u toku rada radne grupe, koji nije naišao na podršku DPS-a i najvećeg dijela opozicionih partija.

Očigledno da partije ne žele da izgube kontrolu nad organima izborne administracije. Jedno od ključnih pitanja za izgradnju povjerenja građana u izborni proces je uspostavljanje novog modela izborne administracije, ali siguran sam da sada ne postoji politička volja za održivo rješenje tog problema.

» *DPS smatra da je Zakon o finansiranju političkih partija neustavan. Da li vi mislite da su pojedine odredbe tog zakona neustavne, problematične ili je sve u skladu sa Ustavom i zakonima?*

Nedostatak jasne vizije države na planu djelovanja u borbi protiv korupcije možda je najvidljiviji na polju finansiranja političkih partija. Ovome u prilog ide i podatak da je u prethodnih petnaest godina čak šest zakona usvojeno u ovoj oblasti, koji su predviđali različite institucionalne mehanizme kontrole i nadzora a koji su za posljedicu imali brojne improvizacije i neučinkovitost sistema kontrole nad sistemom finansiranja političkih partija.

U vezi s ovim pitanjem, moram da izrazim svoje čuđenje činjenicom da se ušlo u process izmjena i dopuna Zakona o finansiranju političkih partija, koje nijesu bile predviđene u zvaničnoj antikorupcijskoj agendi Vlade Crne Gore za prethodnu i tekuću godinu, na što sam uporno ukazivao tokom rada Radne grupe.

Nedostatak jasne vizije države na planu djelovanja u borbi protiv korupcije možda je najvidljiviji na polju finansiranja političkih partija. Ovome u prilog ide i podatak da je u prethodnih 15 godina čak šest zakona usvojeno u ovoj oblasti, koji su predviđali različite institucionalne mehanizme kontrole i nadzora, a koji su za posljedicu imali brojne improvizacije i neučinkovitost

» *Što time hoćete da kažete?*

Izmjene i dopune Zakona o finansiranju političkih partija nijesu bile predviđene u strateškim dokumentima – Akcionom planu za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2013/2014 i Akcionom planu za poglavlje 23. U ovim strateškim dokumentima pominjalo se usvajanje novog Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, koji je trebao da sadrži nova i održiva rješenja u ovoj oblasti. Međutim, Ministarstvo finansija, nije realizovalo mjeru iz strateških dokumenata, niti je Skupštini dostavilo Predlog zakona, iako je formiralo radnu grupu koja je radila na ovom zakonu. Očigledno su predstavnici Ministarstva finansija željeli da iskoriste rad radne grupe i „skinu sa svojih leđa“ teret rada na ovom veoma važnom antikorupcijskom zakonu. Stoga, Crna Gora je jedna od rijetkih zemalja koja je prepustila parlamentarnim partijama da kroz zakonodavnu aktivnost kreiraju zakonska pravila kojima će biti regulisano njihovo sopstveno finansijsko poslovanje.

Izmjene i dopune koje su predložene treba da prođu test ustavnosti. Međutim, po mom mišljenju, mnogo značajniji test koji treba da prođe ovaj zakon je test primjene. U Crnoj Gori ne postoji institucija koja će moći da vrši efikasnu kontrolu finansijskog poslovanja političkih partija. DIK u sadašnjem sastavu i sa postojećim kapacitetima neće moći da odgovori primjeni ovog zakona. Problem efikasne primjene ovog zakona će postojati do uspostavljanja nezavisne Agencije za antikorupciju koja će imati razvijene kapacitete da sprovodi istražne radnje u postupku kontrole finansijskog poslovanja političkih partija.

V. Žugić

Slovenija i Bugarska pred sud zbog otpada

Evropska komisija je odlučila da izvede Sloveniju i Bugarsku pred Evropski sud pravde jer ne poštuju propise EU o odlaganju otpada čime ugrožavaju zdravlje svojih građana i životnu sredinu. Slovenija, iako je rekla da će to učiniti, nije očistila dvije deponije od opasnih materija iz metalurško-hemijske industrije Cinkarna u Celju. Jedna deponija se nalazi samo 500 metara od centra Celja, a druga nedaleko od mjesta Bukovžlak. Bugarska ni poslije četiri i po godine od isteka roka nije zatvorila deponije koje nijesu u skladu sa standardima EU. U Bugarskoj je i dalje u funkciji 113 deponija koje nijesu u skladu sa evropskim propisima.

Evropi nedostaje pčela

Evropi nedostaje 13,4 miliona gajenih rojeva ili sedam milijardi pčela da bi se oprašivanje poljoprivrednih kultura odvijalo kako treba, ocijenili su naučnici sa univerziteta Reding u Velikoj Britaniji. Ukupan broj rojeva povećao se u periodu od 2005. i 2010. ali i površina pod usjevima, prije svega uljarica koje se koriste za biogorivo. Istraživanje je pokazalo i da na jugu Evrope raste broj rojeva, dok je na sjeveru sve više površina pod usjevima. Dostupnost rojeva po hektaru usjeva bila je najveća u Sloveniji, što se objašnjava geografski ograničenim prostorom za uzgoj usjeva, dok je potražnja ili potreban broj rojeva po hektaru bio najviši u Holandiji zbog rasprostranjenosti voćnjaka kojima treba i više oprašivanja.

Kad ljekar ne razumije njemački

Njemačka se sve više oslanja na medicinske stručnjake iz inostranstva kako bi popunila radna mjesta u zdravstvu, ali se kao problem javlja njihovo nedovoljno znanje njemačkog jezika koje otežava komunikaciju sa pacijentima. Prema podacima njemačke Ljekarske komore, u 2012. godini 15% ljekara u Njemačkoj bilo je rođeno u inostranstvu, dok je 2007. njihov udio iznosio 5%. Dobre plate, veće nego u zemlji porijekla, u kombinaciji sa sve većom potražnjom za ljekarima u malim gradovima i ruralnim područjima u Njemačkoj, privlače medicinske radnike iz Grčke, Rumunije i Poljske. Ali, dok se administrativne procedure pojednostavljuju kako bi se privukli stručnjaci, sve je više zahtjeva da se pri zapošljavanju traži određen nivo znanja njemačkog kako bi ljekar mogao da se sporazumije sa pacijentom. Neophodan nivo znanja jezika utvrđuju vlasti saveznih pokrajina i do sada je to obično bio sertifikat o naprednom znanju jezika B2, ali počinju da se uvode i testovi jezika. Postoji, takođe, saglasnost da je potrebno u zemlji uvesti opšte norme za provjeru znanja jezika. Mediji su više puta izvještavali o sporovima pacijenata i bolnica, kao što je slučaj Volkera Mikata, 49-ogodišnjeg stanovnika Gitterslojha. Mikat je tužio bolnicu u kojoj je operisan navodeći da nije bio pravilno obavješten o rizicima operacije stomaka.

Slovaci zadovoljni eurom

Slovaci, koji u januaru obilježavaju petu godišnjicu prelaska na euro, uvjereni su da im je euro pomogao da bezbolnije prođu kroz ekonomsku krizu, a čak 70% anketiranih smatra da je euro koristan i za cijelu EU. Slovaci su zadovoljni što zahvaljujući euru lako porede cijene sa onim u drugim članicama zone, a strani ulagači ističu da je uvođenje eura bilo presudno kada su razmatrali gdje da investiraju. Kao negativno u prelasku na euro u Slovačkoj navode obavezu da i oni pomažu prezaduženim članicama zone evra.

Kako nabavljaju crnogorske opštine?

KAKO NABAVLJAJU CRNOGORSKE OPŠTINE?

U okviru projekta „**Korupcija na lokalnom nivou – nulta tolerancija!**“ objavljena je studija „Kako nabavljaju crnogorske opštine?“, autora **Jovane Marović** i **Steva Muka** iz Instituta Alternativa, kao rezultat istraživanja o rizicima za korupciju u postupcima javnih nabavki u 14 opština pokrivenih projektom.

Pregled stanja u javnim nabavkama u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na lokalni nivo, tokom 2012. i 2013, sačinjen je na osnovu zvaničnih izvještaja o radu nadležnih institucija zaduženih za sistem javnih nabavki, zaključaka Vlade, izvještaja o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u poglavljima 5 Javne nabavke i 23 Pravosuđe i temeljna prava, kao i izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2013. Ovaj dio je praćen kriterijumima za transparentno sprovođenje javnih nabavki koji su primijenjeni na crnogorske opštine, sa posebnim osvrtom na lokalne samouprave obuhvaćene projektom. Dio podataka je prikupljen i na osnovu zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kao i intervjuiima, putem upitnika, sa službenicima/cama za javne nabavke u 14 lokalnih samouprava, ali i u javnim ustanovama i preduzećima čiji su osnivači ove opštine.

Studija ukazuje da je u Crnoj Gori tokom 2012. na javne nabavke utrošeno preko 323 miliona eura, što čini 9.72% ukupnog BDP-a, pri čemu je u odnosu na prethodne godine primijećen pad učešća javnih nabavki u BDP-u. U istom periodu, organi jedinica lokalnih samouprava su na javne nabavke izdvojili nešto više od 17 miliona eura. Broj prijava za korupciju u javnim nabavkama je zanemarljiv, pa je u 2012. zabilježena samo jedna prijava za korupciju i jedna za sukob interesa. Ključni izazovi ostaju slabi kapaciteti nadležnih organa za sprovođenje zakonodavstva.

U studiji se konstatuje da nadležne institucije, u prvom redu Ministarstvo finansija i Uprava za javne nabavke, treba da zakonskim i institucionalnim izmjenama povećaju transparentnost u postupcima javnih nabavki i smanje rizike za korupciju. U tom pravcu, preporučuje se uključivanje zainteresovanih strana u sve faze rada na izmjenama zakonodavstva u oblasti javnih nabavki, kao i u praćenju realizacije Strategije razvoja sistema javnih nabavki; zatim da se učine dostupnim svi zaključeni ugovori o javnim nabavkama na Portalu javnih nabavki, uključujući

i one zaključene neposrednim sporazumom; kao i da se radi na daljem smanjivanju broja obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama. Takođe, sugerise se da se izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama utvrdi prekršajna odgovornost za naručioce koji ne dostavljaju izvještaje o javnim nabavkama i izvještaje o kršenju aktikorupcijskih pravila ili dostavljaju netačne i nepotpune podatke; propiše sprečavanje sukoba interesa na strani Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki; i korišćenje neposrednog sporazuma u izuzetnim prilikama uz obavezno obrazloženje njegove primjene. Na nivou lokalnih samouprava potrebno je revidirati lokalne akcione planove za borbu protiv korupcije kako bi uključile mjere za spriječavanje korupcije u javnim nabavkama; učiniti dostupnim sve izvještaje o sprovedenim javnim nabavkama, kao i godišnje izvještaje, na internet stranicama opština, kao i na sajtu Uprave za javne nabavke; sprovesti analizu tržišta i procjenu stvarnih potreba lokalnih samouprava u pravcu adekvatne procjene vrijednosti javnih nabavki, a prije pripreme plana javnih nabavki u opštinama; pristupiti izradi planova javnih nabavki kroz saradnju sekretarijata, i drugih organizacionih jedinica u opštinama, i službe za javne nabavke; uspostaviti posebne službe za javne nabavke u svim lokalnim samoupravama; stručno osposobiti službenike za javne nabavke za realno i pravovremeno planiranje istih. Na kraju, preporučuje se da jačanje kapaciteta Državne revizorske institucije i Uprave za inspeksijske kako bi se omogućio veći broj revizija opštinskih budžeta, odnosno inspeksijskih pregleda.

Projekat „**Korupcija na lokalnom nivou – nulta tolerancija!**“ sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa NVO Institut alternativa (IA) iz Podgorice, NVO Bonum iz Pljevalja i NVO Nada iz Herceg Novog, uz podršku Evropske unije posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori kroz IPA 2011 i kofinansiranje Norveške kraljevske ambasade.

Kompletnu studiju možete preuzeti sa <http://media.cgo-cce.org/2014/02/kako-nabavljaju-CG-opstine.pdf>

Priredila: Ž.Ć.

Poglavlje 13: Ribarstvo

Prof. dr. Milan Marković

Slično poljoprivredi, Evropska unija u ribarstvu ima Zajedničku ribarsku politiku (*Common Fisheries Policy – CFP*). Pravna tekovina EU u ribarstvu sadrži regulative koje ne zahtijevaju da se ugrađuju u nacionalne pravne propise. Međutim, potrebno je da administracija i subjekti u ribarstvu učestvuju u primjeni CFP-a koja pokriva: upravljanje resursima i ribarskom flotom, uređenje tržišta, državnu pomoć i inspekciju i kontrolu. Potrebno je sprovesti postojeće ugovore i konvencije sa trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama.

CFP obuhvata tri segmenta:

- *očuvanje i upravljanje resursima* ribe i drugih morskih organizama, koje uključuje uticaj ribolova na životnu sredinu i dozvole za ribolov i uređeno je Regulativom 2371/2002, dok Regulativa 1967/2006 daje pravni okvir za upravljanje i održivo korišćenje ribljih resursa Sredozemnog mora;
- *tržišna politika*, uključuje zajedničku organizaciju tržišta ribom, proizvodima od

ribe i akvakulture, a uređena je regulativama 104/2000 i 2318/2001;

- *strukturna politika* podrazumijeva podršku sektoru ribarstva i uređena je regulativama: 2371/2002, 1198/200, 498/2007, 104/2000.

Za usklađivanje sa EU propisima i njihovu primjenu potrebno je:

- intenziviranje usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU;
- organ uprave za poslove ribarstva koji će moći pokriti sve segmente CFP-a;
- osposobljena, opremljena i efikasna inspeksijska služba;
- registar flote usklađen sa zakonodavnim okvirom EU, kao i funkcionalan ribarski informacijski sistem;
- funkcionalan centar za monitoring, čiji sastavni dio čini satelitsko praćenje plovila (VMS) za generisanje statističkih podataka i kao dodatna mjera u spečavanju nezakonitih radnji na moru;
- funkcionalan sistem prikupljanja podataka o ulovu, iskrcanju i prodaji ribe;
- pravila zajedničkog tržišta za ribu i proizvode od ribe, uključujući tržišne standarde, kategorizaciju i označavanje proizvoda;
- organizacije proizvođača u privrednom ribolovu i marikulturi čija će pravila biti usklađena sa EU propisima;
- institucionalni okvir za podršku iz Evropskog fonda za ribarstvo i sistem državne podrške u skladu sa zakonodavnim okvirom EU.

Strategija razvoja ribarstva Crne Gore iz 2006. fokusirana je na više prioriteta: poboljšanje zdravstvenih uslova proizvoda ribarstva, stvaranje mehanizama za povoljnije investicije u sektor, zaštitu i održivo korišćenje resursa, rast konkurentnosti, poboljšanje efikasnosti proizvodnje i razvoj sporazuma o partnerstvu u eksploataciji plave ribe. Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi iz 2009. utvrđuje ciljeve i principe za održivo upravljanje resursima i uređuje ukupnu politiku ribarstva. U okviru podrške EU razvijen je Ribarski informacijski

Neko se može zapitati: "Zar je potrebno sve to za nepunih 300 km crnogorske obale"? Da, čak i 1 km obale zahtijeva da se sprovode sve mjere Zajedničke ribarske politike EU. Ribarstvo je jedan od najregulisanijih sektora u EU!

sistem sa dva podsistema: Registar flote i Dnevnik ulova sa deklaracijom o iskrcaju.

U dijelu očuvanja i upravljanja resursima, od usvajanja Zakona doneseno je više pravilnika koji se odnose na: ribolovne plovne objekte, dnevnike ulova, ribolovne alate i opremu, redoslijed obavljanja ribolova u pojedinim ribolovnim područjima, dozvole za obavljanje malog privrednog ribolova i druga pitanja. Nastavlja se izrada pravilnika kojima će se, između ostalog, definisati satelitski sistem praćenja ribolovnih plovnih objekata, mjesta prvog iskrcaja i prve prodaje, dobra proizvođačka praksa u marikulturi, ribolovna sredstva i posebna tehnička pravila za obavljanje ribolova u zaštićenim ribolovnim područjima. Uz podršku iz IPA fondova priprema se Ribarski informacijski sistem za: satelitski monitoring ribolovnih plovnih objekata, registar ribara, registar dozvola, kontrolu prodaje, registar ribolovnih plovnih objekata ispod 10 m dužine. Takođe, iz IPA sredstava i Agrobudžeta, uvodi se satelitski monitoring za ribolovne plovne objekte duže od 15 m. Dalje, usklađivanje nacionalnih sa propisima EU odvijaće se kroz: Izmjene i dopune Zakona o morskom ribarstvu, Plan upravljanja u ribarstvu i donošenje pravilnika koji će proisteci iz izmijenjenog i dopunjenog Zakona o morskom ribarstvu.

Harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa propisima EU u oblasti tržišne politike nastaviće se donošenjem: izmjena i dopuna Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi, Pravilnika o organizaciji proizvođača u ribarstvu, uslovima i načinu prodaje ribe i drugih morskih organizama, i Pravilnika o mjestu prvog iskrcaja, mjestu prve

prodaje, registru kupaca ribom, vođenju evidencije i izvještavanju o prodatoj ribi, prekrcaju ribe sa inostranih ribolovnih plovnih objekata.

Kada je riječ o institucionalnom okviru za očuvanje i upravljanje resursima, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja nadležno je za izradu i sprovođenje zakonskih propisa, kao i za nadzor i kontrolu njihovog sprovođenja. Početkom 2009. u Ministarstvu je formirana Jedinica za ribarstvo koja ima četiri zaposljena, ali je potrebno njeno dalje kadrovsko jačanje. Stručnu i ekspertsku podršku Ministarstvu u ovom segmentu pruža Institut za biologiju mora iz Kotora. Inspekcijски nadzor ribolovnih i ostalih aktivnosti obavljaju inspektori za morsko ribarstvo s punim radnim vremenom i inspektori za poljoprivredu s 20% radnog vremena. Tržišna politika još nema posebnu administrativnu potporu na nivou Ministarstva, stoga je potrebno jačati Jedinicu za ribarstvo i za sprovođenje mjera tržišne politike. U dijelu strukturne politike, Ministarstvo prati sprovođenje mjera za podsticanje razvoja sektora ribarstva u okviru podsticajnih mjera cjelokupne poljoprivrede.

Stupanjem na snagu Privremenog sporazuma u januaru 2008. počela je primjena odredbi o trgovini ribljim proizvodima između CG i EU27, koje su sadržane u Poglavlju II Sporazuma. Članovima 29 i 30 Sporazuma regulišu se međusobne koncesije u trgovini ribom i ribljim proizvodima, ukidaju

kvantitativna ograničenja i carine na uvoz ribe i ribljih proizvoda porijeklom iz CG, osim nekoliko izuzetaka (pastrmka, orada, brancin, prerađena sardina i inćun), za koje su dogovorene kvote. U poglavlju VIII – Politike saradnje, član 98 odnosi se na saradnju u sektoru ribarstva, koja naročito obuhvata prioritete oblasti, uključujući poštovanje međunarodnih obaveza o upravljanju i očuvanju ribljih resursa.

Evropski fond za ribarstvo (European Fisheries Fund – EFF) podržava konkurentnost sektora

kako bi on bio ekološki, ekonomski i socijalno održiv. Ta se podrška odnosi na pet prioriteta:

- *adaptacija flote* – ako članica EU odluči da smanji ribolov, podrška će biti dostupna plovilima koja trajno ili privremeno prekidaju svoje aktivnosti. Podrška se može dati i za druge namjene: bezbjednost na brodu, poboljšanje rada, odabranu opremu, malo ribarstvo na primorju, ranije penzionisanje i prekvalifikacije;
- *diverzifikacija* na nove vrste i ekološki prihvatljivu akvakulturu, mjere za očuvanje javnog zdravlja, preradu i marketing proizvoda iz akvakulture, kao i doživotno učenje;
- *mjere od opšteg interesa* koje ne podržava privatni sektor jer prevazilaze interese preduzeća, a uključuju zaštitu i razvoj vodene flore i faune, luka, skloništa i pristaništa, razvoj promotivnih kampanja;
- *održivi razvoj ribolovnih područja* – podrška strategijama lokalnih zajednica u primorju i u blizini jezera da smanje ekonomsku zavisnost od ulova ribe, da razviju infrastrukturu turizma i usluge, zaštite životnu sredinu i podstaknu međuregionalnu i međudržavnu saradnju;
- *tehnička podrška* – studije, izvještaji, informisanje i druge aktivnosti koje se odnose na sprovođenje operativnih programa.

Izvor: publikacija "Evropa u mom gradu – o čemu pregovaramo i što nam pregovori sa EU donose?", objavljena u okviru projekta Evropa u mom gradu, koji je Centar za građansko obrazovanje (CGO) sprovodio tokom 2011. i 2012, u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Građanskim inicijativama (GI) iz Beograda, a uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Uz ispunavanje zahtjeva EU, treba realno sagledavati veličinu i potrebe sektora ribarstva Crne Gore i tome prilagođavati kapacitete institucija i administracije. Neophodno je jačati ribolovnu flotu kako bi po pristupanju mogla na održiv način koristiti sopstvene riblje resurse. Broj ribolovnih plovih objekata ne može se povećavati nakon pristupanja. Usklađivanje primjene tradicionalnih ribolovnih alata, kao i prilagođavanje karakteristika pridnenih mreža koća propisima EU, odnosno mogućnost dobijanja prelaznog razdoblja ili odloženog roka za oba ova zahtjeva biće važan izazov u pregovima. S obzirom da se u Bokotorskom zalivu ribolov obavlja uglavnom alatima malog malog privrednog ribolova i da ova vrsta ribolova ima izražen socijalni karakter, kroz pregovore treba omogućiti postepeno ukidanje malog privrednog ribolova kao dopunskog zanimanja.

Izbori za EP, do kojih je ostalo četiri mjeseca, prijete da dovedu rekordni broj euroskeptika

Kome je to za sve kriva EU?

dr. Vera Šćepanović

Manje od četiri mjeseca nas dijeli od izbora za Evropski parlament (EP), a raspoloženje u Evropskoj uniji ne može biti gore. Nakon pet godina ekonomskih muka, nezadovoljstvo evropskih glasača je opipljivo – i sve više usmjereno na Evropsku uniju. U takvoj atmosferi, ovogodišnji izbori prijete da dovedu rekordni broj Euroskeptika u EP, što bi u krajnjoj liniji moglo rezultirati blokadom zakonodavnog procesa.

I sve to nakon što su eurofilci uložili mukotrpni trud u posljednjih pet godina da poprave reputaciju EP u očima građana. Posljednji izbori 2009. su predstavljali pravi poraz: ponižavajuće niska izlaznost od 43% je predstavljala jasan signal da glasači ne smatraju EP bitnom arenom za donošenje odluka na evropskom nivou. Uslijedile su godine rada da se to promijeni. Kao jedino direktno izabrano tijelo na evropskom nivou, EP se oduvijek smatra ključnom polugom za smanjenje zloglasnog „demokratskog deficita“ u evropskim institucijama. Lisabonskim ugovorom su proširene kompetencije EP u procesu donošenja odluka, dok su sami poslanici postali znatno glasnjiji i zahtjevniji u odnosima sa EK i Savjetom. Samo prošle godine, EP se proslavio natjeravši članice da uvedu jedinstvena ograničenja na bankarske bonuse širom EU, i protiveći se smanjenjima evropskog budžeta koja bi naročito pogodila obrazovanje i mlade. Kako bi dodatno unaprijedili značaj izbora za EP, evropske partije su donijele i odluku da iskoriste jednu od provizija Lisabonskog ugovora koja im dozvoljava da imenuju kandidate za predsjednika Evropske komisije, čime izbori za EP praktično postaju i izbori za evropsku izvršnu vlast.

Sada je, međutim, ovako ojačan, aktivniji EP u opasnosti da bude popunjen velikim brojem ljudi koji vjeruju da ni on, niti ijedna druga evropska institucija, ne bi uopšte trebalo da postoji.

Nakon toliko godina ekonomske krize, Evropa je svima ponešto kriva. Glasači ljevice, tradicionalno pro-evropski orijentisani, su

Samo prošle godine, Evropski parlament se proslavio natjeravši članice da uvedu jedinstvena ograničenja na bankarske bonuse širom EU, i protiveći se smanjenjima evropskog budžeta koja bi naročito pogodila obrazovanje i mlade. Sada je, međutim, ovako ojačan, aktivniji Parlament u opasnosti da bude popunjen velikim brojem ljudi koji vjeruju da ni on, niti ijedna druga evropska institucija, ne bi uopšte trebalo da postoji.

duboko razočarani nedostatkom fleksibilnosti u evropskoj ekonomskoj politici i neumoljivim insistiranjem na bolnim mjerama štednje. Za desnicu, ekonomski problemi na nivou Unije su očigledan signal potrebe za većom nacionalnom autonomijom, a tu je i sve veći otpor prema imigrantima, uključujući i one iz drugih zemalja članica. Prema nalazima Eurobarometra, povjerenje u EU je opalo sa preko 50% tokom 2007. na oko 30% krajem 2013. U međuvremenu, popularnost anti-evropskih stranaka je dostigla vrhunac.

Prema posljednjim istraživanjima javnog mnjenja, Nacionalni front bi mogao dobiti većinu francuskih mjesta u narednom sastavu EP, sa preko 24% glasova. Lider Nacionalnog fronta, **Marine Le Pen**, smatra da je evropski sistem nemoguće reformisati i da je jedini

izlaz da on „eksplodira“. U Holandiji, najveću podršku ima anti-imigrantska, euroskeptična Stranka slobode (PVV) čiji predsjednik **Geert Wilders** odnedavno vodi kampanju holandskog istupanja iz EU. Isti cilj ima i Stranka nezavisnosti Velike Britanije (UKIP), koja bi prema posljednjim istraživanjima mogla postati druga po veličini Britanska stranka u EP-u, ispred vladajućih Konzervativaca. Na drugom kraju ideološkog spektra, zeleni i anti-sistemiški Pokret 5 zvijezda **Beppe Grilla** se kotira kao najpopularnija stranka u italijanskim istraživanjima, sa oko 25% glasova. „Zvezdičari“ ne žele da Italija istupi iz EU, ali traže referendum na članstvo u eurozoni, kao i više prostora za glas naroda umjesto briselskih tehnokrata.

Paradoksalno, jedan od načina da euroskeptici ojačaju svoj uticaj u evropskim krugovima je upravo da se ujedine. Upravo to je cilj pregovora između Marine Le Pen i Geerta Wildersa, koji još od novembra najavljuju formiranje nove partije Euroskeptika u EP kako bi zajednički radili na ispunjenju „zajedničkih ciljeva“. Za osnivanje parlamentarne stranke je potrebna podrška najmanje 25 poslanika iz najmanje

Neprofitna organizacija VoteWatch, predviđa da će Grupa socijalista i demokrata osvojiti oko 30% glasova, tik ispred Evropske narodne stranke (27%). Ostatak glasača je podijeljen između liberala, zelenih, radikalne ljevice i nekoliko frakcija desnice, od kojih je teško očekivati bilo kakvu saradnju. Sve to, međutim, ne znači da nema razloga za brigu. Veliki broj euroskeptika u Parlamentu bi vrlo lako mogao da znači blokadu zakonodavnog procesa

sedam članica EU. Wilders i Le Pen su već osigurali podršku austrijske Stranke slobode (FPÖ), flamanske Vlaams Belang (VB), švedskih Demokrata i italijanske Sjeverne lige, a nadaju se da će im se nakon izbora pridružiti i UKIP.

Iako je sve ovo prilično uznemirilo pro-evropsku javnost, nije sasvim izvjesno da će euroskeptici uspjeti da sklope stabilan savez, ili da se uopšte dogovore oko ciljeva.

U medijima se pominju neki zajednički imenitelji, poput reforme imigracione politike i blokade turskog članstva u EU, ali je očigledno i neslaganje u drugim stvarima. Uprkos tome što podržava njihov anti-evropski stav, UKIP za sada odbija da se priključi alijansi, obzirom da se „striktno anti-rasistička i libertarijanska“ politika ove stranke nikako ne slaže sa ekonomskom politikom Nacionalnog fronta i Wildersovim anti-islamizmom. Razlike nijesu samo ideološke prirode. Prethodni pokušaji da se organizuju slični savezi su uglavnom propadali zbog sukoba između nacionalista iz različitih evropskih zemalja.

Osim toga, uprkos meteorskom usponu u nekim članicama EU, euroskeptici su i dalje u manjini. Prema posljednjim istraživanjima javnog mnjenja, većina glasova će i ove godine pripasti partijama lijevog i desnog centra. Neprofitna organizacija VoteWatch, osnovana od strane profesora Londonske ekonomske škole, predviđa da će Grupa socijalista i demokrata osvojiti oko 30% glasova, tik ispred Evropske narodne stranke (27%). Ostatak

glasača je podijeljen između liberala, zelenih, radikalne ljevice i nekoliko frakcija desnice, od kojih je teško očekivati bilo kakvu saradnju. Sve to, međutim, ne znači da nema razlog za brigu. Veliki broj euroskeptika u EP bi vrlo lako mogao da znači blokadu zakonodavnog procesa, i to u trenutku kada je neophodno preduzeti radikalnije korake kako bi se što bolje izašlo na kraj sa teškom ekonomskom situacijom. Neki oblik „velike koalicije“ ili barem konstruktivne saradnje između velikih stranaka će biti neophodan za održanje reformskog kursa. Ono što još više zabrinjava je činjenica da, čak i kada euroskeptici nemaju dovoljno snage da direktno utiču na proces donošenja odluka, njihova popularnost može dovesti do promjene u stavovima velikih stranaka. U naporima da povrate nezadovoljne glasače koji su se okrenuli anti-evropskim partijama, stranke centra sve

više počinju da podražavaju njihove zahtjeve za spriječavanje imigracije i usporavanje procesa evrocesa evropskih integracija. Na jedan ili na drugi način, uspjeh euroskeptičnih stranaka na ovim izborima će gotovo sigurno značiti pet teških godina za EU.

Ko će biti predsjednik EK?

Glavna novina ovogodišnjih izbora za EP je obećanje da će kandidat pobjedničke stranke biti izabran za predsjednika EK. Do sada je šef evropske izvršne vlasti biran od strane predstavnika članica unutar Evropskog savjeta, nakon čega bi EP samo potvrdio njihov izbor. Evropske stranke se nadaju da će demokratizacija izborne procedure dati veću legitimnost EK, i ojačati njenu poziciju naspram Savjeta.

Nažalost, član Lisabonskog ugovora na koji se reformisti pozivaju je dosta nejasan, jer se u njemu navodi da predsjednika EK bira EP, „na osnovu prijedloga Evropskog savjeta i uzimajući u obzir ishod evropskih izbora“. Najave direktnih izbora predsjednika Komisije su izazvale negodovanje nekih evropskih lidera koji ne misle da je jačanje ove pozicije dobra ideja. **Angela Merkel** i **Herman van Rompuy** su već upozorili da „uzimanje u obzir“ nije obavezujuće, te da izbor predsjednika EK ostaje u nadležnosti Savjeta. To, međutim, nije obeshrabilo evropske stranke, odlučne u namjeri da proguraju svoje kandidate na vodeće mjesto u izvršnoj vlasti. EP ima zadnju riječ u potvrđivanju izbora predsjednika, a poslanici upozoravaju da su spremni da se sukobe sa Savjetom i uskrate podršku kandidatu koji ne bude nominovan u skladu sa demokratskom procedurom.

Stranka evropskih socijalista (PES), Evropski liberali (ALDE) i Stranka evropske ljevice (GUE) su već imenovali svoje kandidate za mjesto predsjednika Komisije. To su: **Martin Schulz**, sadašnji predsjednik EP, bivši belgijski premijer **Guy Verhofstadt**, i lider grčke ujedinjene ljevice, **Alexis Tsipras**. Zeleni su svoje kandidate birali putem otvorenog internet glasanja, na kome su isti broj glasova dobili francuski sindikalista **José Bové** i mlada njemačka poslanica EP-a **Ska Keller**. Evropska narodna partija će objaviti ime svog kandidata nakon partijskog kongresa u Dublinu 7. marta.

Kako i koliko države regiona plijene nezakonito stečenu imovinu

Kad kriminalci ostanu i bez auta

Policije širom regiona plijene kuće, brodove, novac i drugu nezakonito stečenu imovinu pokušavajući da spriječe kriminal, korupciju i prevare. „Kad nekome oduzmete kuću, vikendicu, jahtu i novac iz banke, onda je to najbolji način da ga zaustavite da se i dalje bavi korupcijom i kriminalom.

To, naravno, služi i kao primjer drugima koji hoće da se bave time“, rekao je **Sead Hodžić**, advokat iz Sarajeva i bivši sudija Vrhovnog suda Federacije (BiH).

Vlada Federacije BiH najnovija je vlada u regionu koja je usvojila zakon kojim se dozvoljava konfiskovanje imovine stečene kriminalom. Tu mjeru odobrila je 2013. Republika Srpska (RS) i Hrvatska usvojile su slične zakone 2010, a Srbija je to učinila 2009. U suštini, zakoni u svim zemljama regiona funkcioniraju po istom principu: država privremeno zaplijeni imovinu od osoba koje su osumnjičene za organizovani kriminal ili korupciju. Ako se ustanovi da su optuženi krivi za krivična djela, njihova imovina se zauvijek zaplijenjuje.

BiH je prošlog mjeseca zaplijenila imovinu u vrijednosti od 10 miliona eura, u vlasništvu **Zorana Čopića**, bliskog saradnika narko-bosa **Darka Šarića**. Vrhovni sud RS je 24. januara osudio Čopića na četiri godine zatvora zbog pranja novca, a sud je naredio da se njegova imovina zaplijeni jer je tužilac dokazao da je stečena kriminalnim radnjama. „To je do sada najveća pojedinačna vrijednost trajno oduzete imovine, ne samo u RS, nego i u regionu. Pored ove, RS je privremeno blokirala imovinu vrijednu 25 miliona eura (od 2010)“, rekla je **Mirna Soja**, portparolka ministarstva unutrašnjih poslova RS.

BiH je prošlog mjeseca zaplijenila imovinu u vrijednosti od 10 miliona eura, u vlasništvu Zorana Čopića, bliskog saradnika narko-bosa Darka Šarića. To je do sada najveća pojedinačna vrijednost trajno oduzete imovine, ne samo u Republici Srpskoj, nego i u regionu

„BiH je u protekle dvije godine učinila mnogo na razvoju bezbjednosnog sektora i na stvaranju svih preduslova za borbu protiv kriminala i korupcije. Mi moramo pokazati da se kriminal ne isplati. Moramo osigurati da imamo mehanizme kako bi se na efikasan način suprotstavili kriminalu i korupciji i kako bismo imali mehanizme za oduzimanje nelegalno stečene imovine. Iako imamo određene rezultate, moramo dalje unaprijediti zakonodavstvo i institucije“, rekao je zamjenik ministra bezbjednosti BiH **Mladen Čavar**.

Praksa zapljene imovine kriminalnih grupa, takođe, je dio zakonodavstva EU. Prvi takav zakon usvojen je u Italiji 1982, nakon čega su skoro sve članice Unije usvojile slične zakone.

Hrvatska je u posljednje tri godine zaplijenila oko 468 nekretnina, dvije jahte, 10 vozila i oko 450 umjetničkih djela

EU trenutno sprovodi dvogodišnji projekat približavanja agencija za sprovođenje zakona u BiH nivou neophodnom za članstvo u Uniji. **Aleksander Jevšek**, jedan od lidera projekta, kaže da će grupa dati zakonodavne smjernice, koje će pružiti snažnu osnovu za državni zakon. „Državni zakon biće dodatno ojačan u odnosu na entitetske zakone i daće istražiteljima veća ovlaštenja. U jednom slučaju je prestupnik, koji je ilegalno stekao imovinu, nakon procesuiranja prepisao imovinu svojim rođacima. Sa novim propisima imovina će se pratiti i u tom smeru i biće zaplijenjena ukoliko istražitelj dokaže da je nezakonito stečena, bez obzira u čijem je vlasništvu“, rekao je Jevšek.

Hrvatska je u posljednje tri godine zaplijenila oko 468 nekretnina, dvije jahte, 10 vozila i oko 450 umjetničkih djela. Zvaničnici kažu da država mora da obezbijedi tu imovinu i održava je. „Na primjer, automobili se čuvaju u za to posebno predviđenom skladištu, umjetničke slike u muzejima, novac na specijalnom računu u banci. Ukoliko se radi o trajno oduzetoj imovini, država može da koristi tu imovinu. Na primjer, automobili se daju centrima za socijalni rad ili ministarstvu unutrašnjih poslova. Nekoliko stanova i nekretnina takođe je dodijeljeno štićenicima centara za socijalni rad, te za potrebe smještaja azilanata“, izjavila je **Ivana Ivanković**, portparolka hrvatskog Ureda za upravljanje državnom imovinom.

Kosovske vlasti nedavno su otvorile novi depo u Prištini kao skladišni objekat za svu zaplijenjenu i nezakonitu imovinu. Zvaničnici kažu da su posljednjih mjeseci prodali zaplijenjenu imovinu u vrijednosti od 500.000 eura i taj novac je otišao u državni budžet.

Srbija je od 2009. zaplijenila oko 100 stanova, 30 kuća, nekoliko poslovnih zgrada, hotel,

Kosovske vlasti nedavno su otvorile novi depo u Prištini kao skladišni objekat za svu zaplijenjenu i nezakonitu imovinu. Zvaničnici kažu da su posljednjih mjeseci prodali zaplijenjenu imovinu u vrijednosti od 500.000 eura i taj novac je otišao u državni budžet

preko 100 automobila, umetnička djela i jedan brod. Zemlja iznajmljuje većinu zaplijenjene imovine, što državnoj blagajni mjesečno donosi 90.000 eura, ukazuje Ministarstvo pravde. „Ovom praksom se šalje jasna poruka da se kriminal ne isplati. Ukoliko se dokaže da je lice steklo imovinu kriminalom, imovina se, odlukom suda, trajno oduzima i postaje svojina Republike Srbije“, navodi se u pisanoj izjavi ministarstva pravde Srbije.

Ivana Korajlić, portparolka Transparency International BIH, kaže da zakon vlastima predstavlja važno sredstvo. „Oduzimanje nelegalno stečene imovine je od neizmjerne važnosti u procesuiranju slučajeva korupcije i organizovanog kriminala, jer sprječava 'isplativost' ovih oblika kriminala. Ipak, ovo je još uvijek nedovoljno i pravosuđe mora biti puno efikasnije“, izjavila je Korajlićeva za *SETimes*.

Izvor **SETimes.com**.

Sporazum o načinima sprovođenja obavljanja društveno korisnog ili humanitarnog rada

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je 23. januara 2014. potpisao sa Stručnom službom Višeg suda *Sporazum o načinima sprovođenja obavljanja društveno korisnog ili humanitarnog rada*. Ovaj sporazum je izraz spremnosti CGO-a da aktivno učestvuje u programu Ministarstva pravde *Primjena vaspitnih naloga i posebnih obaveza: uključivanje u određene sportske aktivnosti i obavljanje društveno korisnog i humanitarnog rada*. Shodno Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, CGO je preuzeo zahtjevu ulogu da kroz program rehabilitacije maloljetnih delikvenata utiče na njihov pravilan razvoj i da kroz ovaj program doprinese jačanju njihovih ličnih kapaciteta i odgovornosti što bi trebalo da rezultira manjim brojem povratnika.

Završna konferencija programa Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu

U Beogradu je 21. i 22. januara održana regionalna konferencija *Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu-izazovi i mogućnosti*, kao završna aktivnost u okviru regionalnog programa *Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu*, koji se od 2000. sprovodi u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Crnoj Gori i Kosovu, a sa ciljem doprinosa pomirenju, uspostavljanju održivog mira i demokratskom razvoju društava regiona utemeljenom na kulturi ljudskih prava. U okviru regionalnog programa, partnerske organizacije, među kojima i Centar za građansko obrazovanje (CGO), radile su na razvijanju koncepta obrazovanja za ljudska prava, metodologije i edukativnih materijala, te pružanju programa obrazovanja o ljudskim pravima za mlade kroz *Škole ljudskih prava*. Pored toga regionalni program je podrazumijevao i saradnju sa obrazovnim institucijama u cilju razmjene dobrih praksi i naučenih lekcija, te unapređenja građanskog vaspitanja i obrazovanja kao okvira kroz koji su teme obrazovanja za ljudska prava i aktivno građanstvo uključene u formalni obrazovni sistem. U tom pravcu, CGO je organizovao konferenciju *Implementacija građanskog vaspitanja/obrazovanja u crnogorski obrazovni sistem* (2011) i okrugli sto *Obrazovanjem ka antidiskriminacionoj kulturi* (2012) u saradnji sa Zavodom za školstvo i Ministarstvom prosvjete Crne Gore. Dvodnevna regionalna konferencija je okupila aktere civilnog društva, nastavnike građanskog vaspitanja/obrazovanja, profesionalce i donosioce odluka u obrazovnim institucijama iz čitavog regiona, kao i predstavnike međunarodnih organizacija i donatora sa ciljem da se razmjene ideje i iskustva u ovoj oblasti, te izrade preporuke za dalje unapređenje ovog obrazovanja kroz regionalno povezivanje i uspostavljanja saradnje između formalnog i neformalnog sektora. U sklopu panela *Civilno društvo i obrazovanje za ljudska prava- metode, postignuća i izazovi* govorila je **Mirela Rebronja**, koordinatorka programa u CGO-u. Osim nje, na konferenciji su govorile i Vidosava Kaščelan, samostalna savjetnica i Snježana Bošković, trenerica za Građansko vaspitanje iz Zavoda za školstvo Crne Gore.

Centar za građansko obrazovanje (CGO), u okviru projekta
"Međugeneracijsko učenje za evropsko aktivno građanstvo",
koji EU finansira kroz program *Evropa za građane*, raspisuje:

KONKURS

► Piši i upoznaj EU! ◄

► konkurs za najbolju priču o Evropskoj uniji ◄

Da li ste inspirisani Evropskom unijom, njenom kulturom ili vrijednostima? Kako vi vidite EU? Što očekujete od izazovnog procesa evropeizacije Crne Gore? Kako sve to utiče na vaš život? Kakva su vaša lična očekivanja?

Podijelite sa nama svoj doživljaj Evropske unije, recite nam da li i kako ona oblikuje vaš život, dotiče li kulturu i vrijednosti vaše zajednice. Budite kreativni i originalni u svom izrazu!

► Za prijavu na konkurs potrebno je dostaviti sljedeću dokumentaciju u elektronskoj formi:

- Tekst (esej, kratka priča ili intervju);
- Ime i prezime autora/ke, kontakt telefon i email uz kratke biografske podatke;
- Saglasnost da se priča može objaviti u okviru projektnih aktivnosti.

Prednost prilikom ocjenjivanja imaju tekstovi koji se odnose na međugeneracijski dijalog, čuvanje sjećanja, prevladavanje predrasuda i stereotipa.

Konkurs je otvoren za sve građane/ke Crne Gore. Jedan autor/ka može učestvovati samo sa jednim tekstom.

Rok za prijavu je 05. mart 2014, do 17h.

Pobjedničke priče iz svake od zemalja učesnica (a pored Crne Gore to su: Italija, Francuska, Švedska, Bugarska i Slovenija) biće prevedene na engleski jezik i objavljene u završnoj publikaciji ovog projekta, a šest pobjednika/ca (po jedan/jedna iz svake od zemalja) će učestvovati na završnoj konferenciji koja će biti organizovana u Torinu (Italija) u novembru 2014. Imena dobitnika/ca, kao i najbolji tekstovi će biti objavljeni na sajtu Centra za građansko obrazovanje (CGO) www.cgo-cce.org, kao i na projektnom sajtu ILEAC-a: <http://www.ileac.eu/>

Svi zainteresovani kandidati svoje tekstove mogu poslati putem e-maila na ana@cgo-cce.org ili poštom na adresu Centar za građansko obrazovanje (CGO), Njegoševa 36/1, 81 000 Podgorica.

Sa nestrpljenjem očekujemo vaše priče!

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Education and Culture DG
"Europe for Citizens" Programme

International Mediterranean Youth Festival

The aim of the International Mediterranean Youth Festival is to bring to life and share artistic and cultural experiences in a friendly and enthusiastic atmosphere. It will take place from 14 to 16 May 2014 in Antalya, Turkey.

Eligibility: The organizers are looking forward to applications from student clubs and teams who wish to attend the festival and whose applications have been approved by their authorities. *Costs and conditions:* Accommodation, food & beverage and public transport within Antalya city will be provided by Akdeniz University. Flight expenses will not be provided by Akdeniz University.

Deadline: **1 April 2014.**

More information on: <http://uio.akdeniz.edu.tr/17th-international-mediterranean-youth-festival>

American Institute for Political and Economic Studies

Are you interested in a career in international affairs? Do you want to discuss complex contemporary issues in a diverse academic setting? Are you eager to visit Prague, one of the most beautiful cities in Europe?

If you answered 'yes' to any of these questions, the American Institute on Political and Economic Systems (AIPES) is the program for you. AIPES is a unique program that brings together approximately 120 students from North America, Europe, the Middle East, North Africa, and Central Asia to explore fundamental issues related to political philosophy, political economy, and conflict management.

The Fund for American Studies (TFAS) has organized international academic programs for more than 20 years with the objective to provide a rigorous academic experience, foster dialogues that cross borders, and create a global network of responsible future leaders. Its comprehensive package includes academic credit through Charles University, one of Europe's oldest and most prestigious universities, as well as housing, most meals, a variety of notable guest lectures, cultural and social events, and opportunities for professional development and networking. Students who complete AIPES graduate into a global network of over 13,000 TFAS alumni.

The summer 2014 program will be held July 12 – August 4, 2014.

Deadline: **15 March 2014.**

More information on: <http://www.tfasinternational.org/programs/aipes/>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert od 2005. Od 2013. zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik: Vladan Žugić

Uređivački kolegijum: dr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, Svetlana Pešić

Prevod i lektura: CGO

Prelom i ilustracije: Dragana Koprivica

Produkcija: Centar za građansko obrazovanje

Adresa redakcije: Njegoševa 36/I Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327 ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org ili se pretplatiti za direktnu mjesečnu elektronsku dostavu putem maila ep@cgo-cce.org

